

NEWSLETTER

broj
1

OTPAD

Još od početka civilizacije na Zemlji postoje očiti dokazi kako su drevne civilizacije propadale zbog lošeg gospodarenja svojim resursima. Kada pričamo o resursima, neki su od njih danas itekako dobili na važnosti u odnosu na resurse koji su u davnoj prošlosti bili relevantni. Ono što sigurno stoji je da su drevne civilizacije puno više pažnje pridavale proizvodnji hrane, dok ih problemi energije, energetike ili otpada nisu toliko zabrinjavali.

Ovaj projekt financira
Europska unija

Otpad, kao posljedica pretjerane proizvodnje i potrošnje povezuje i probleme u poljoprivredi, industriji i industrijskom zagađenju, energetici, klimatskim promjenama. Otpad je ono što je u prirodi vidljivo te, samim time – nešto na što možemo i moramo utjecati. Gospodarenje otpadom je iznimno zahtjevna tema jer, poput ostalih modernih okolišnih tema, za sobom povlači multidisciplinarni pristup ne samo među kompetentnim znanstvenicima već i naglašava povezanost donosioca odluka i građana.

Današnju civilizaciju s pravom možemo nazvati rasipničkom civilizacijom, odnosno potrošačkim društvom koje nema granica. Umjesto dvadesetog stoljeća ekonomije, s punim pravom zahtijevamo da 21. stoljeće bude stoljeće ekologije.

Iako na planetu Zemlji postoji jako puno vrsta živih bića, otpad proizvodi samo čovjek. Otpad ne nastaje samo u kućanstvima, već i u tvornicama, poljima te svuda oko nas. Prema sastavu, otpad se uglavnom može razdijeliti na 12 frakcija materijala koji se mogu zasebno reciklirati i preraditi, a ti materijali pomiješani zajedno čine neupotrebljivu smjesu koja uzrokuje zagađenje okoliša – bilo da je odložena ili spaljena.

Svaki od tih materijala, nakon što se odvojeno prikupi, završi u postrojenjima za reciklažu gdje njihov životni tok ne prekida, već se od istih proizvodi novi proizvod. Upravo je ta reciklaža ono što djelomično može neutralizirati čovjekovo postojanje na Zemlji i djelomično sačuvati resurse za neke nove generacije.

Komunalni otpad

Prema definiciji, komunalni otpad je otpad iz kućanstva te otpad iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti, ako je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstava. Zakonom o otpadu određeno je da općina, odnosno grad osiguravaju provođenje mjera za gospodarenje komunalnim otpadom. Međutim, kako bismo po bliže definirali termin »komunalni otpad« potrebno je shvatiti i definiciju otpada općenito. Zakon o otpadu Republike Hrvatske otpad definira kao:

- Otpad je svaka tvar ili predmet, koje posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.
- Posjednik od tvari ili predmeta neće isti upotrijebiti u daljnjoj proizvodnji, preradi ili ga neće konzumirati.
- Otpad se proizvodi prilikom vađenja sirovina (nafte, ruda, vode, drva...), te tijekom cijelog procesa proizvodnje završnog proizvoda koji će dospjeti do polica naših dućana.
- Otpad je rezultat isključivo ljudskih djelatnosti.

Gospodarenje otpadom (definicija iz 20. stoljeća) je **pravilno zbrinuti otpad na način da ne ugrožava ljudsko zdravlje i okoliš**. Upravo iz ovog razloga smo izabrali grad Osijek da bismo pridonijeli razvoju inteligentnih sustava gospodarenja otpadom te zajednički sudjelovali u stvaranju jednog zdravijeg okoliša i čistije prirode.

O projektu

Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko baranjskoj županiji i Severnobačkom okrugu:

Fokus ovog projekta je osnaživanje kapaciteta svih dionika uključenih u sustave gospodarenja otpadom (nevladinih organizacija, građana, lokalnih vlasti i komunalnih poduzeća). Osnaživanje ovih dionika odlučan je korak koji će **Osječko baranjsku županiju i Okrug Severna bačka** odvesti ka ispunjenju obaveza koje su zadane u okviru Europskih standarda opisanih u novoj okvirnoj direktivi o otpadu (2008/98/EC) i direktivi o odlagalištima otpada (99/31/EC).

Projekt »Ususret reciklaži« trajati će 24 mjeseca, a cilj mu je »**unaprijediti sustav gospodarenja otpadom u Osječko baranjskoj županiji i Okrugu Severna Bačka kroz zajedničko djelovanje i razmjenu iskustava**«.

Kako bi se dostigao taj cilj organizirati će se 3 skupine aktivnosti:

EDUKACIJA

Skup edukativnih aktivnosti ima za cilj povećati znanja o raznim Europskim praksama iz područja gospodarenja otpadom, te omogućiti razmjenu iskustava između svih dionika. U sklopu projekta će se održati više sastanaka sa lokalnim donosiocima odluka i komunalnim poduzećima u Hrvatskoj i Srbiji. Osim direktne komunikacije i pojedinačnih sastanaka – odnosno savjetovanja – biti će organizirana 2 seminara i konferencija o gospodarenju otpadom. Osim projektnog tima u ovim aktivnostima sudjelovati će i 13 međunarodnih stručnjaka. Promotivna, odnosno motivacijska kampanja u gradovima sastoji se od više publikacija, izvještaja, spotova na radiju i internetske stranice o reciklaži i otpadu općenito.

PILOT PROJEKT: RECIKLAŽA U ZAJEDNICI

U sklopu projekta Gradu Osijeku i Gradu Subotici donirati će se po 5 zelenih otoka koji će biti dizajnirani prema naprednim i uspješnim modelima iz Njemačke i Velike Britanije. Osnova ovog sustava je odvojeno prikupljanje otpada »od vrata do vrata« gdje stambene zgrade dobivaju vlastita reciklažna dvorišta. Aktivnim i osobnim pristupom pokušati će od ovog pilot projekta dobiti jedan od modela za planiranje budućih aktivnosti reciklaže u gradu Osijeku.

SUDJELOVANJE JAVNOSTI U PLANIRANJU GOSPODARENJA OTPADOM

Da bi projekti gospodarenja otpadom, ali i svi drugi okolišni projekti, bili uspješni, izuzetno je bitno povezati 3 ključna čimbenika: trebamo nacionalne vlade da donose po okoliš pozitivne zakone, trebamo lokalne vlade i komunalna poduzeća da omoguće provedbu zakona i osiguraju sustave te u konačnici trebamo motivirano stanovništvo da te sustave koriste. Zelena akcija i CEKOR kao nositelji projekta će sustavno raditi na povezivanju svih ovih čimbenika.

U sklopu ove grupe aktivnosti biti će proizvedeni stavovi o gospodarenju otpadom za Osječko-baranjsku županiju i Severnobački okrug, socio-ekonomska analiza pilot projekta koja će istražiti javno mnijenje stanovnika. Biti će praeeni nacionalni i europski zakoni te organizirane dvije javne rasprave o gospodarenju otpadom.

Jeste li znali?:

U Vašem gradu se redovito događaju aktivnosti koje su uključene u sustavno gospodarenje otpadom. Više o njima možete pronaći na internet stranici komunalnog poduzeća Unikom www.unikom.hr

Također, na usluzi Vam je i njihov besplatni info telefon **0800 200 025** gdje možete postaviti pitanja ili prijaviti nemarne sugrađane.

Fotografije vaših eko-točaka u koje marljivo sakupljate koristan otpad:

U eko-točkama nalaze se spremnici (kontejneri) za sljedeće vrste otpada:

1. *papir – spremnik plave boje*
2. *plastika – spremnik žute boje*
3. *staklo – spremnik zelene boje*
4. *metal – spremnik sive boje*

Količine koje se sakupe biti će evidentirane te će, na kraju projekta, predstavljati osnovni izvor podataka potrebnih za izradu studije. Ta će studija u konačnici služiti i komunalnom poduzeću Unikom ali i svim ostalim gradovima i općinama u Hrvatskoj da osmisle vlastite sustave gospodarenja otpadom.

Info telefon

Info telefon koji smo otvorili za Vas i Vaša pitanja djeluje u sklopu udruge za zaštitu okoliša Zeleni Osijek. Kolege iz Zelenog Osijeka će Vam pomoći prilikom Vaših nedoumica. Broj telefona je: **031/565-182**

Za građane smo otvorili i internet stranicu na kojoj će moći pratiti napredak sakupljanja otpada kao i najnovije i aktualne vijesti iz područja gospodarenja otpadom iz Hrvatske i svijeta – **www.otpad.eu**.

Nadamo se da ćete podržati naše napore da Osijek bude jedan od rijetkih gradova predstavnika u održivim sustavima gospodarenja otpadom s ciljem očuvanja prirode i okoliša.

Na Zakon o otpadu stiglo 1.000 primjedbi

U sklopu javne rasprave o nacrtu prijedloga Zakona o otpadu, koja je trajala od 2. travnja do 2. svibnja 2012. godine, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode zaprimilo je oko 1.100 primjedbi od stotinjak različitih subjekata. Najveći broj primjedbi odnosio se na definicije, naknade za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, spaljivanje i suspaljivanje otpada te uvoz otpada radi energetske uporabe.

Nacrt prijedloga ovog zakona poslan je u Europsku komisiju, a nakon očitovanja iz Bruxellesa bit će poslan u Vladinu proceduru.

Rokovi prema kojima se do 1. siječnja 2015. godine mora osigurati odvojeno sakupljanje papira, metala, plastike, stakla, električnog i elektroničkog otpada, otpadnih baterija i akumulatora, otpadnih vozila, otpadnih guma, otpadnih ulja, građevnog otpada, otpadnog tekstila i medicinskog otpada te do 1. siječnja 2013. osigurati odvojeno sakupljanje biootpada pregovarani su s Europskom unijom te iz tog razloga nisu mogli biti promijenjeni, a o čemu je bilo više primjedbi.

Iako se velik dio javnosti izjasnio protiv bilo kakve mogućnosti spaljivanja otpada ili korištenja otpada kao energenta, odredbe Zakona moraju obuhvatiti i ove mogućnosti jer tako nalaže Okvirna direktiva o otpadu. Dodan je novi članak prema kojem se za opasan otpad nastao u kućanstvu ne primjenjuju odredbe o miješanju, skupljanju, prijevozu i skladištenju opasnog otpada.

Promijenjen je sustav gospodarenja posebnim kategorijama otpada i uvodi se model recovery organizacija za gospodarenje posebnim kategorijama otpada po uzoru na veći broj europskih zemalja. U odnosu na nacrt Zakona objavljen u javnoj raspravi, promijenio se način određivanja visine naknade za gospodarenjem posebnim kategorijama otpada.

Odvojeno sakupljanje i obrada otpadnih baterija i akumulatora, otpadnih vozila i otpadnih električnih i elektroničkih uređaja i opreme osigurava se putem Fonda, dok odvojeno sakupljanje i obradu ostalih posebnih kategorija otpada osiguravaju proizvođači proizvoda od kojih potječu posebne kategorije otpada kolektivno putem organizacije.

U odnosu na nacrt Zakona objavljen na javnoj raspravi, detaljnije je propisano što moraju sadržavati Plan provedbe strategije i Karta gospodarenja otpadom, kao sastavni dijelovi Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske.

Obzirom na veliki broj primjedbi i područje koje nije strogo ograničeno odredbama propisa Europske unije, u prijedlog Zakona unesena je odredba o zabrani uvoza otpada u energetske svrhe do uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom.

Istraživanje: Većina građana za selektiranje otpada

Više od 86 posto ispitanika izjasnilo se za selektiranje otpada ako im to omogućí komunalno poduzeće u blizini stana ili kuće, pokazalo je istraživanje koje je u veljači ove godine za Ministarstvo zaštite okoliša i prirode proveo GfK na uzorku od tisuću stanovnika.

Najviše ispitanika bi selektiralo plastiku (95%), staklo (94%) i papir (93%), a najmanje metal i biootpad (80%).

Više od polovine ispitanika (58%) ima mogućnost selektivnog odlaganja stakla i papira u blizini svog kućanstva i to najviše u Sjevernoj Hrvatskoj (82%) te Zagrebu i okolici (72%), a najmanje u Slavoniji (47%) i Lici (37%).

Istraživanje je pokazalo da se najviše ispitanika starijih od 65 godina izjasnilo da im je izuzetno bitno sudjelovanje u zaštiti okoliša i prirode (65%), dok je to najmanje bitno najmlađoj populaciji od 15-24 godine (35%).

Na pitanje jesu li u posljednjih mjesec dana učinili nešto iz razloga zaštite okoliša, najviše ispitanika se izjasnilo da su smanjili potrošnju energije (52%) i vode (50%), dok je 46% odvajalo većinu kućanskog otpada za recikliranje. Najmanje ispitanika, svega 9% je u tom cilju kupilo ekološki prihvatljive proizvode označene znakom zaštite okoliša, a 17% ispitanika je koristilo manje svoj automobil. (izvor: www.mzoip.hr)

U četiri mjeseca 250 tona papira u plavim kantama

Od ukupno planiranih 15.000 do sada je 13.000 plavih kanti za razvrstavanje papira podijeljeno građanima Osijeka. Iako je u mnogim zemljama razvrstavanje otpada svakodnevica u svim kućanstvima, a pogotovo industriji, većini Osječana to je novost, a mnogi ne razvrstavaju papir unatoč tome što imaju posebnu kantu u svojim dvorištima.

Tako neke plave kante ostaju prazne ili poluprazne, a papir završava u kontejnerima s ostalim otpadom. Kako kažu u Unikomu, riječ je o novom projektu, a kao i svaka novina, ima i pozitivnih i negativnih strana.

Što se tiče građana koji su dobili plavu kantu, a ne razvrstavaju otpad, postoje zakonske odredbe za kaznu, no nije na nama to komentirati ni represivno djelovati. Za svaku novinu treba vremena kako bi ona među građanima zaživjela. Mi smo prezadovoljni kako je većina građana prihvatila i spoznala potrebu za razvrstavanjem papira, a o tome najbolje govore statistički podaci – kaže glasnogovornica Unikoma Tatjana Elez.

Naime, tijekom 2009. godine Unikom je prikupio 69 tona starog papira, 2010. prikupljeno je 170 tona, a 2011. ta je brojka gotovo udvostručena i prikupljeno je gotovo 300 tona papira. No ta će brojka sasvim sigurno ove godine biti znatno veća jer je samo u prva četiri mjeseca 2012. godine prikupljeno 250 tona papira.

Sigurno je kako tome pridonose novopostavljeni ekootoci te reciklažno dvorište na Jugu 2, ali najveći utjecaj upravo je u kantama koje su razvrstavanje otpada dovele u domaćinstva. Podjela kanti nastavlja se, a trenutno se ove posude dijele u užem središtu grada, a preostala su još i naselja Sjenjak i Vijenac Ivana Meštrovića. (izvor: Glas Slavonije)

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Zelene akcije, Zelenog Osijeka i CEKOR-a i ne predstavlja nužno stajaliste Europske unije.

Projekt "Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko-baranjskoj županiji i okrugu Sjeverna Bačka" provode:

Zelena akcija

Frankopanska 1, 10000 Zagreb
Hrvatska
Tel/fax: +385 (0)1 4813 096
za@zelena-akcija

CEKOR

Korzo 15/13, 24000 Subotica
Srbija
Tel / Fax +381 (0)24523191
djnatasa@yahoo.com

Zeleni osijek

Opatijska 26f, 31000 Osijek
Hrvatska
Tel:+385 31 565 180
Fax: +385 31 565 182
zeleniosijek@zeleni-osijek.hr

Delegacija Europske unije u Hrvatskoj

Trg žrtava fašizma 6
10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: 00 385 (0) 1 4896 500
Fax: 00 385 (0) 1 4896 555

Delegacija Europske unije u Srbiji

Avenija 19a, Vladimira Popovića 40/V
Novi Beograd, R. Srbija
Tel: +381.11.3083200
Fax: +381.11.3083201

Europsku uniju čini 27 zemalja članica koje su odlučile postupno povezivati svoja znanja, resurse i sudbine. Zajednički su, tijekom razdoblja proširenja u trajanju od 50 godina, izgradile zonu stabilnosti, demokracije i održivog razvoja, zadržavajući pritom kulturnu raznolikost, toleranciju i osobne slobode. Europska unija posvećena je dijeljenju svojih postignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.